Rekenkamer Zwolle

Als Rekenkamer brengen wij een aantal keer per jaar onderzoek van andere Rekenkamers onder uw aandacht dat mogelijk interessant is voor de gemeente Zwolle en haar raadsleden. Dit doen wij in de vorm van een inspiratiebrief. Hierin vatten we de belangrijke conclusies samen en gaan we in op de relevantie voor Zwolle.

Inspiratiebrief Sportbeleid | Januari 2025

Samenvatting

De gemeente Eindhoven profileert zich als sportstad en heeft - net als de gemeente Zwolle - te maken met sterke groei van het inwoneraantal en als gevolg daarvan druk op de voorzieningen om te sporten en bewegen. De Rekenkamer van Eindhoven deed onderzoek naar de mate waarin het sportbeleid van Eindhoven doelmatig en doeltreffend is geweest in de periode 2018-2022.

De Zwolse Rekenkamercommissie deed in 2018 al onderzoek naar het sportbeleid. Daarbij deed zij de aanbeveling voor concretere uitwerking van het beleid om zo te kunnen sturen op de doelstellingen. In 2019 stelde de raad het sportaccommodatiebeleid vast met daarin zeven ontwikkelrichtingen om tekortkomingen in de Zwolse sportaccommodaties te kunnen wegnemen. Het is niet duidelijk in hoeverre opvolging/uitvoering is gegeven aan de eerdere bevindingen en ontwikkelrichtingen. De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer Eindhoven kunnen relevant zijn bij (de beoordeling van) de actualisatie van het sportaccommodatiebeleid, die in 2025 gaat plaatsvinden.

Rekenkameronderzoek Sportbeleid Eindhoven

Rapport
Rekenkamer Eindhoven – Sport vrijwel op orde, zorgen voor morgen.

Centrale vraag
Hoe doelmatig en doeltreffend is het ‘heel Eindhoven beweegt’ sportbeleid en de uitvoering van de gemeente Eindhoven in de periode 2018-2022?

Achtergrond
Eindhoven profileert zich als sportstad en zet in op een hoogwaardig aanbod van sport- en beweegvoorzieningen. Met een sterk groeiend inwoneraantal neemt de vraag naar voorzieningen om te sporten en bewegen toe. Via een Regiodeal heeft Eindhoven extra middelen ontvangen om een impuls te geven aan het voorzieningenniveau. Tegen deze achtergrond heeft de Rekenkamer Eindhoven onderzocht in hoeverre de financiële impuls bijdraagt aan de doelstellingen van het sport- en beweegbeleid van de gemeente Eindhoven.

Belangrijkste conclusies

- De resultaten van het sportbeleid zijn lastig vast te stellen als gevolg van wisselende indicatoren en deels niet concrete doelen.
- De sport- en beweegvisie heeft een goede aansluiting op de kaders van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Nationaal Sportakkoord II en de transitie van de Omgevingswet. De visie is daarmee toekomstbestendig. Het is echter niet eenduidig hoe de uitgaven aan sportaccommodaties bijdragen aan de doelen uit GALA, Nationaal Sportakkoord II en andere beleidsthema's.
- Vanuit het idee van 'positieve gezondheid' ligt er een opdracht voor de gemeente om domein overstijgend beleid op te stellen dat bijdraagt aan de veerkracht van inwoners. In de uitvoering vraagt dit om betere samenwerking tussen het sociaal domein en de afdeling sport.

Relevante aanbevelingen

Aan het college van burgemeester en wethouders:

- Stel concretere doelen om de betekenis van beleid beter inzichtelijk te maken. Maak heldere keuzes en houd vast aan gehanteerde effectindicatoren om de voortgang op de doelstellingen van het gemeentelijk sportbeleid te meten, beoordelen en hierop zo nodig bij te sturen.
- Verbind het accommodatiebeleid explicieter met andere doelstellingen uit de sport- en beweegvisie om de verdeling van middelen tussen accommodaties en beleid beter op elkaar aan te laten sluiten.
- Zoek naar mogelijkheden om de samenwerking (in sde uitvoering) met het sociaal domein te verbeteren.

Aan de gemeenteraad:

- Vraag om een langetermijnvisie voor sport- en bewegingsdoelen met nadrukkelijke aandacht voor de effecten van de groeiende stad op de behoefte aan voldoende fysieke ruimte voor het uitoefenen van verschillende sporten.
- Vraag om een toets op consistentie en goede meetbaarheid van beleid en doelstellingen door vaststelling van concrete indicatoren.
- Besteed aandacht aan integrale beleidsvorming- en doorwerking.

Relevantie voor Zwolle

Zwolle heeft net als Eindhoven te maken met sterke groei van het inwoneraantal en als gevolg daarvan druk op de voorzieningen om te sporten en bewegen. Het sportbeleid van Zwolle is vastgelegd in het Actieplan Sport en Bewegen (2016). Het hoofddoel van het sportbeleid is vitale inwoners, met als afgeleide daarvan vitale sportverenigingen en vitale sportaccommodaties. De Rekenkamercommissie Zwolle deed in 2018 onderzoek naar het Actieplan en concludeerde dat een beweging was ingezet, maar dat SMART-geformuleerde kaders en doelstellingen nog ontbraken. Net als in Eindhoven werd een gebrek aan integraliteit geconstateerd: het sportbeleid zou nog onvoldoende aansluiten bij gerelateerde beleidsvelden. Een vervolgstap naar een concrete uitwerking van het actieplan werd nodig geacht om te kunnen sturen op de doelstellingen.

Het visie op sportaccommodaties van Zwolle dateert van 2019/2020. In deze visie een vergelijkbare conclusie getrokken als in het Rekenkamerrapport van Eindhoven: de sportaccommodaties in Zwolle waren in 2019/2020 goed op orde, maar bijsturing werd noodzakelijk geacht om de goede situatie te behouden. De volgende tekortkomingen werden geconstateerd.

- Er is een overschot aan gymzalen en gymzalen zijn onvoldoende functioneel en teveel gericht op onderwijs en traditionele sporten.
- Er is een tekort aan sportaccommodaties in stadsdeel West.
- Vraag en aanbod van voetbalaccommodaties per stadsdeel zijn niet in evenwicht.
- Door een veranderende kijk op de rol van sport en bewegen is er een veranderende behoefte aan accommodaties.

- Het beheer is te versnipperd waardoor geen totaaloverzicht kan worden geboden aan inwoners.

In relatie tot deze tekortkomingen zijn zeven ontwikkelrichtingen geformuleerd: moderne gymlocaties, anders programmeren, één portaal, sportparkmanagement, verbeteren aanbod in west, nieuwe sporten in binnen- en buitenruimte en het clusteren van sportieve omgevingen. In juli 2021 is de raad met een informatienota geïnformeerd over de uitwerking van deze ontwikkelrichtingen, inclusief financiële consequenties.

Het gezondheidsbeleid van de gemeente Zwolle is uitgewerkt in de Beleidsagenda gezondheid 2022-2026. Sport en bewegen maken nadrukkelijk onderdeel uit van deze beleidsagenda. In het coalitieakkoord 2022-2026 wordt aangegeven dat sporten en bewegen voor iedereen toegankelijk moet zijn en dat de inrichting van de omgeving moet uitnodigen tot bewegen in de openbare ruimte.

In 2023 is landelijk het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gesloten. Doel van dit Akkoord is om minder vrijblijvende afspraken te maken voor de regionale en lokale uitvoering op het gebied van gezondheid en welbevinden. Een gezonde generatie in 2040 met een focus op de jeugd door sport, voeding en bewegen is het belangrijkste doel van dit akkoord. Op het gebied van sport is een en ander uitgewerkt in het Zwols Sportakkoord voor de periode 2023-2026. In dit akkoord worden de belangrijkste speerpunten per thema gepresenteerd. De benoemde thema's zijn: duurzame sportinfrastructuur, inclusie & vitaliteit, motoriek & innovatie, vitale en positieve sportaanbieders en event & talent. Deze thema's worden in actieplannen uitgewerkt.

Als Rekenkamer hebben wij in de bestuurlijke stukken gekeken naar hoe de raad geïnformeerd is over opvolging van eerdere bevindingen en ontwikkelrichtingen. Met de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer Eindhoven in het achterhoofd, stellen wij het volgende vast:
- De raad is tot op heden niet geïnformeerd over de voortgang op de in het sportaccommodatiebeleid genoemde ontwikkelrichtingen.
- Het is niet bekend of de in het Zwols Sportakkoord genoemde actieplannen rondom de belangrijkste thema's al zijn opgesteld en in uitvoering zijn. De raad heeft na de vaststelling van het Zwols Sportakkoord nog geen nadere informatie hierover ontvangen.
- De Begroting bevat vijf indicatoren op het gebied van gezondheid en sport, te weten de percentages voor: ervaren gezondheid, overgewicht volwassenen, overgewicht kinderen, de beweegrichtlijnen sport en roken onder jongeren. Voor alle indicatoren geldt als doelstelling om verbetering te realiseren ten opzichte van de uitgangssituatie.
- Sport en bewegen maakt nadrukkelijk onderdeel uit van het gezondheidsbeleid van de gemeente. In hoeverre er (in de uitvoering) sprake is van integrale samenwerking met het sociaal domein is niet bekend.

Uit navraag is ons gebleken dat het sportaccommodatiebeleid in 2025 geactualiseerd gaat worden. In dat kader mag verwacht worden dat hierbij wordt ingegaan op de opvolging van de eerdere bevindingen en ontwikkelrichtingen en hoe dit heeft bijgedragen aan realisatie van de gewenste doelen op het gebied van gezondheid, sport en bewegen. De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer Eindhoven kunnen helpen bij het beoordelen van de actualisatie van het sportaccommodatiebeleid.